

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep
0032 OSLO

Deres ref
20/5187

Vår ref
20/627-6

Dato
24. september 2020

Høringsbrev - Endringer i mineralloven

1. Innholdet i høringsbrevet

Vi viser til brev 23. juni 2020 vedlagt høringsnotat med forslag til endringer i mineralloven. I notatet er det bl.a. foreslått å fastsette at tiltakshavers varslingsfrist utvides til tre måneder før arbeider igangsettes, en regel om forholdet mellom tillatelser etter mineralloven og privatrettslige spørsmål, og det er foreslått å fastsette et krav om at det skal foreligge avklaring etter plan- og bygningsloven før behandling av søknad om driftskonsesjoner. I tillegg er det foreslått nye regler om krav til nødvendige kvalifikasjoner for mineralvirksomhet og adgang til å overdra driftskonsesjoner.

2. Varsel før igangsetting av arbeid

Landbruks- og matdepartementet (LMD) støtter forslaget til endring av mineralloven § 18 slik at tiltakshaveren skal varsle bl.a. berørte grunneiere og brukere tre måneder før arbeidene igangsettes, ikke tre uker før slik regelen er i dag. Dette vil blant annet gi berørte reinbeitedistrikt bedre mulighet til å ivareta sine interesser.

3. Forholdet mellom tillatelser og privatrettslige forhold

LMD mener at det vil være en nyttig presisering av gjeldende rett å ta inn i mineralloven § 5 nytt annet ledd en regel om at tillatelser gitt med hjemmel i loven ikke griper inn i forholdet mellom tiltakshaveren og andre interesser, og at tillatelsene heller ikke på annen måte innebærer noen avgjørelse av privatrettslige forhold. Dette gjelder naturligvis både eiendoms- og bruksretter, og LMD vil presisere at retten til reindrift er et slikt privatrettslig forhold. Vi foreslår at det kommer uttrykkelig frem i eventuelle særmerknader til bestemmelsen.

4. Avklaring etter plan- og bygningsloven før behandling av søknad om driftskonsesjon (rekkefølge)

LMD mener at forslaget om et rekkefølgekrav knyttet til plan og bygningsloven er positivt, og at det er naturlig å stille krav til at avklaring av arealbruk foreligger før det tas stilling til driftskonsesjon. I forslaget til ny ordlyd er rekkefølgekravet knyttet til at "mineraluttaket" skal være avklart "i vedtak etter plan- og bygningsloven". Vi har i punkt 4.1 til 4.3 noen synspunkter på dette.

4.1. Avklaring av arealbruk

LMD vil peke på at vedtak etter plan- og bygningsloven vil avklare arealbruken i området, ikke mineraluttaket som sådan. Mineraluttaket avklares først gjennom vedtak etter mineralloven. På side 27 i høringsnotatet fremgår det at det er viktig at saksbehandlingen etter mineralloven ikke "lener seg" på planbehandlingen i større grad enn den enkelte sak tilsier, siden hensynene som skal ivaretas ikke er fullstendig overlappende. LMD mener dette er viktig, og foreslår at ordlyden i § 43 endres fra "mineraluttak" til "arealbruk". Vi ber om at det kommer klart frem i merknadene til lovforslaget at arealbruk og driftskonsesjon innebærer behandling etter ulike regelverk, hvor ulike hensyn vektlegges. Hensikten med bestemmelsen er at avklaringen av arealbruk gjøres først, men det skal ikke legges føringer for at driftskonsesjon skal gis om et areal er satt av til råstoffutvinning.

4.2. Tillatelser etter andre lovverk

I noen tilfeller kreves det også tillatelse til endret arealbruk etter andre lover enn plan- og bygningsloven for at tiltaket skal kunne gjennomføres. Et eksempel på dette er jordloven § 9 som forutsetter tillatelse fra landbruksmyndighetene hvis dyrka jord skal brukes til annet enn jordbruksproduksjon, eller hvis dyrkbar jord ikke lenger vil bli egnet til jordbruksproduksjon i fremtiden. Det kan i plan etter plan- og bygningsloven gjøres unntak fra plikten til å søke, se jordloven § 2. Et annet eksempel er reindriftsloven § 22 som fastsetter at reindriftens flyttleier ikke skal stenges. LMD kan gi samtykke til omlegging eller åpning av ny flyttlei. LMD mener at det i en ny bestemmelse bør gå frem av loven at også slike tillatelser må være innhentet før det gis tillatelse etter mineralloven.

4.3. "Vedtak" etter plan- og bygningsloven og forholdet til mineralloven § 3

Ved å sammenholde forslaget til lovens ordlyd og drøftingen i høringsnotatet er LMD usikker på hva forslaget egentlig innebærer. Vil en utvidet tolkingen av uttrykket "vedtak" innebære at rekkefølgekravet gjelder flere tiltak, eller innebærer tolkingen at færre tiltak kan avvises med hjemmel i ny bestemmelse? LMD vil tilrå at ordlyden i bestemmelsen vurderes på nytt med sikte på å få dette bedre fram.

Forslaget til ordlyd i mineralloven § 43 annet ledd nytt fjerde punktum fastsetter at driftskonsesjonen bare kan tas til behandling hvis mineraluttaket er avklart iht. plan.

Høringsnotatet drøfter hva som skal ligge i uttrykket "avklart i vedtak etter plan- og bygningsloven". Det foreslås å legge til grunn en vid forståelse av dette uttrykket.

Uttrykket skal i første rekke gjelde kommunens arealplan, hvor arealformålet er satt til *Bebyggelse og anlegg* med underformål *råstoffutvinning*, pbl. § 11-7, og dessuten

reguleringsplan, jf. plan- og bygningsloven § 12-1. I høringsnotatet er det imidlertid gitt uttrykk for at også andre vedtak etter plan- og bygningsloven enn areal- og reguleringsplan hvor underformålet er råstoffutvinning bør være tilstrekkelig for at søknaden om driftskonsesjon kan behandles, se § 43 andre ledd nytt fjerde punktum. Det fremheves der at det ikke må stilles krav til at arealet er satt av til råstoffutvinning i areal- eller reguleringsplan. Kravet om rekkefølge skal gjelde selv om mineraluttaket ikke er et selvstendig formål med uttaket men en nødvendighet for å realisere et annet formål, for eksempel ved uttak av masser før bygging av vei eller anlegg. I slike tilfeller vil arealet være satt av til andre formål enn råstoffutvinning i areal- eller reguleringsplanen.

Ved å sammenholde forslaget til lovens ordlyd og drøftingen i høringsnotatet er LMD usikker på hva forslaget egentlig innebærer. Vi mener det må klargjøres nærmere hvordan bestemmelsen er å forstå, og hvilke konsekvenser det har å legge en slik utvidet tolkning til grunn.

Etter LMDs syn er det sentrale at det må være en forutsetning for behandling av søknad om driftskonsesjon at arealet er satt av til råstoffutvinning i arealplan eller reguleringsplan. Vedtaket må være gjort på en slik måte at de interessene som gjør seg gjeldende i det aktuelle området, for eksempel reindriftsinteressene, er eksplisitt vurdert gjennom en bred og betryggende prosess. Vi kan ikke helt se at det nødvendigvis vil være tilfelle i tilfeller hvor arealformålet er et annet enn råstoffutvinning. Ulike tiltak vil ofte ha ulik innvirkning på berørte interesser. Virkningen for reindriften kan for eksempel gjøre seg gjeldende med ulik tyngde avhengig av om planen er å bruke arealet til vindmøllepark eller om formålet er å drive råstoffutvinning. LMD foreslår derfor at bestemmelsen bare knyttes til vedtatt arealplan eller reguleringsplan hvor arealformålet er satt til råstoffutvinning.

I høringsnotatet er det vist til at den vide forståelsen av vedtak legges til grunn av hensyn til sammenhengen med mineralloven § 3 tredje ledd. LMD kan ikke se at § 3 tredje ledd er relevant i den forbindelse, fordi § 3 er ment å fange opp tilfeller der det i utgangspunktet ikke stilles krav til driftskonsesjon, men der direktoratet likevel mener slik konsesjon er nødvendig. Hvor Direktoratet for mineralforvaltning finner driftskonsesjon nødvendig, jf. § 3, vil det uansett følge av § 43 at det stilles krav om rekkefølge for arealplan eller reguleringsplan og driftskonsesjon.

5. Overdragelse av driftskonsesjon

I høringsnotatet foreslås en endring i mineralloven ny § 45 a slik at en driftskonsesjon på visse vilkår kan overdras til ny tiltakshaver. Det er en forutsetning at Direktoratet for mineralforvaltning gir tillatelse til det. Forslaget begrunnes med at det er behov for et mer fleksibelt system, bl.a. når det gjelder konsesjonærer som endrer selskapsform og at tiltakshavers valg mht. en tjenlig organisering ikke bør vanskeliggjøres ved at det må søkes på nytt. Det er vist til at eierandeler i et driftsselskap uansett kan skifte eier uten at det krever ny konsesjonsbehandling, og at ny behandling representerer unødvendig dobbeltbehandling. Det er også påpekt at forslaget kan hindre urealistiske omkamper, og stimulere til videre mineraluttak i områder der det allerede har pågått drift og allerede er gjort naturinngrep.

Forslaget må etter LMDs syn ses i sammenheng med forslaget i utkastet § 43 annet ledd annet punktum om at det ved avgjørelse av driftskonsesjon skal legges vekt på om søker er kvalifisert (jf. også ny § 45 a bokstav b), og forslaget til ny § 6 a som skal gi hjemmel for forskrift om innholdet i kvalifikasjonskravet ved mineraluttak. LMD ser ellers at større mulighet for å overdra driftskonsesjoner kan gi næringen større fleksibilitet, og departementet har ikke motforestillinger mot det.

LMD vil imidlertid peke på at det kan oppstå endringer i bruken av omkringliggende areal i tiden etter at en driftskonsesjon ble gitt og frem til den eventuelt overdras. Noen ganger kan endringene være av en slik samfunnsmessig betydning at det bør være mulig å stille mineraluttaket i bero. Det bør i slike tilfeller i det minste være et vilkår for å gi tillatelse til overdragelse at direktoratet har hatt dialog med planmyndigheten om det har oppstått endringer i arealbruken som tilsier at konsesjonen ikke bør kunne overdras til ny tiltakshaver. Loven bør også åpne for at dette kan representere en avslagsgrunn. LMD ber om at innholdet i ny § 45 a utvides til også å omfatte slike situasjoner.

Med hilsen

Hanne Klægstad (e.f.)
avdelingsdirektør

Ingrid Aasen
fagdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer